

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

Інститут природничих наук і туризму
Кафедра “Технології захисту навколишнього середовища”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту інженерної механіки

Л.І. Романишин

2022 р.

ХІМІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

Перший (бакалаврський) рівень

(рівень вищої освіти)

Галузь знань 13 Механічна інженерія

(шифр і назва)

Спеціальність 133 Галузеве машинобудування

(шифр і назва)

Освітньо-професійна
програма

Інжиніринг і сервісне обслуговування
нафтогазових машин та обладнання

Вид дисципліни обов'язкова

обов'язкова /вибіркова

Івано-Франківськ-2022

Робоча програма дисципліни "Хімія" для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Інжиніринг і сервісне обслуговування нафтогазових машин та обладнання» спеціальності 133 "Галузеве машинобудування" на здобуття ступеня **бакалавр**.

Розробник:

доцент кафедри "Технології захисту
навколишнього середовища", к.х.н.

Т.І. Калин

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри "Технології захисту навколишнього середовища".

Протокол від "31" серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри ТЗНС

М.С. Полутренко

Узгоджено:

завідувач кафедри нафтогазових
машин та обладнання

Я.Т. Федорович

Гарант освітньо-професійної програми
«Інжиніринг і сервісне обслуговування
нафтогазових машин та обладнання»

Т.Л. Романишин

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни “Хімія” згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни

Найменування показників	Всього		Розподіл за семестрами	
			Семестр 2	
	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна форма навчання (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	4	-	4	-
Кількість модулів	2	-	2	-
Загальний обсяг часу, год	120	-	120	-
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	54	-	54	-
лекційні заняття	18	-	18	-
семінарські заняття	-	-	-	-
практичні заняття	-	-	-	-
лабораторні заняття	36	-	36	-
Самостійна робота, год, у т.ч.	66	-	66	-
виконання курсової роботи	-	-	-	-
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	-	-	-	-
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	36	-	36	-
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	16	-	16	-
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	-	-	-	-
підготовка звітів з лабораторних робіт	14	-	14	-
підготовка до екзамену	-	-	-	-
Форма семестрового контролю	Диференційований залік		Диференційований залік	

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета дисципліни – засвоєння студентами основних законів і найважливіших понять, які формують науковий світогляд; ознайомлення студентів із закономірностями перетворень хімічних сполук і частинок різних ступенів дисперсії у природі.

Студент, вивчивши курс „Хімія” повинен знати:

1. Основні закономірності перебігу фізико-хімічних процесів, їх направленість та можливість здійснення.
2. Взаємозв'язки хімічних процесів і фізичних явищ, які їх супроводжують.
3. Взаємозв'язки між будовою речовин і їх властивостями.

Вміти:

1. На базі одержаних знань студент повинен володіти можливими варіантами розв'язків тих чи інших хімічних процесів, робити розрахунки згідно з відповідними рівняннями реакцій, робити узагальнення.
2. Аналізувати фізичні і хімічні властивості речовин, їх можливе використання в професійній практичній діяльності.
3. Порівнювати склад і властивості вивчених речовин, аналізувати результати спостережуваних дослідів.
4. Використовувати знання внутрішньої будови речовин для пояснення природних і технологічних процесів.
5. Вміло поводитись із хімічними реагентами та лабораторним обладнанням і грамотно проводити хімічні експерименти.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України та ОПП:

ЗК 2 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 4 – здатність до пошуку, аналізу та оброблення інформації з різних джерел;

ФК 2 – здатність застосовувати фундаментальні наукові факти, концепції, теорії, принципи для розв'язування професійних задач і практичних проблем галузевого машинобудування.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати такі результати навчання через знання, уміння та навички, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України та ОПП:

ПРН 1 – знання і розуміння засад технологічних, фундаментальних та інженерних наук, що лежать в основі галузевого машинобудування відповідної галузі;

ПРН 6 – відшуковувати потрібну наукову і технічну інформацію в доступних джерелах, зокрема, іноземною мовою, аналізувати і оцінювати її.

3 ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни “Хімія” характеризує таблиця 2

Таблиця 2 –Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин	Література	
		ДФН	Порядковий номер	Розділ, підрозділ
М 1	Основні закони хімії. Основні класи неорганічних сполук	6		
ЗМ 1.1	Основні закони хімії. Будова атомів	2		
Т 1.1.1	Основні поняття хімії. Основні закони хімії	1	1	Л1
Т 1.1.2	Періодичний закон. Будова атомів	1	1	Л2
ЗМ 1.2	Основні класи неорганічних сполук	4	1	
Т 1.2.1	Ступінь окиснення атомів. Оксиди. Їх хімічні властивості. Гідрати оксидів: кислоти, основи, амфотерні гідрати оксидів	2		Л3
Т 1.2.2	Солі. Комплексні (координаційні) сполуки	2	1	Л4.Л6
М 2	Закономірності перебігу хімічних реакцій	12	1	
ЗМ 2.1	Окисно-відновні процеси	2	1	
Т 2.1.1	Окисно-відновні процеси	2		Л7
ЗМ 2.2	Хімічна кінетика та рівновага	2	1	
Т 2.2.1	Хімічна кінетика та рівновага	2		Л8
ЗМ 2.3	Розчини	4		
Т 2.3.1	Розчини. Класифікація розчинів. Способи виразу складу розчинів	2	1	Л9.Л10

Т 2.3.2	Водневий показник. Гідроліз солей	2	1	10.6;10.8
ЗМ 2.4	Загальні властивості металів	4		
Т 2.4.1	Хімічні властивості металів	2	1	Л11
Т 2.4.2	Основи електрохімії	2	1	Л12

Всього:

М 1- змістових модулів 2

М 2 - змістових модулів 4

3.2 Теми лабораторних занять

Теми лабораторних занять дисципліни наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми лабораторних занять

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем лабораторних занять	Обсяг годин	література	
		ДФН	Порядк номер	Стор.
М 1	Основні закони хімії. Основні класи неорганічних сполук	18		
ЗМ 1.1	Основні закони хімії. Будова атомів	6		
Л 1.1.1	Організаційне заняття. Інструктаж з техніки безпеки.	2	1л	7-9
Л 1.1.2	Основні поняття і закони хімії	2	1л	10-15
Л 1.1.3	Будова атома. Періодичний закон і періодична система хімічних елементів	2	1л	16-20
ЗМ 1.2	Основні класи неорганічних сполук	10		
Л 1.2.1	Оксиди	2	1л	21-25
Л 1.2.2	Гідрати оксидів	2	1л	26-29
Л 1.2.3	Солі	2	1л	30-34
Л 1.2.4	Взаємозв'язок між класами неорганічних сполук	2	1л	35-37
Л 1.2.5	Координаційні (комплексні) сполуки	2	1л	41-45
	Контрольний модуль 1	2		
М 2	Закономірності перебігу хімічних реакцій	18		

ЗМ 2.1	Окисно-відновні процеси	2		
Л .2.1	Окисно-відновні реакції	2	1л	46-49
ЗМ 2.2	Хімічна кінетика	2		
Л 2.2	Хімічна кінетика та рівновага	2	1л	50-54
ЗМ 2.3	Розчини	6		
Л 2.3.1	Розчини	2	1л	55-57
Л 2.3.2	Водневий показник	2	1л	
Л 2.3.3	Гідроліз солей	2	1л	61-63
ЗМ 2.4	Загальні властивості металів	4		
Л 2.4.1	Хімічні властивості металів	2	1л	64-66
Л 2.4.2	Електрохімічні властивості металів	2	1л	67-69
	Контрольний модуль 2	2	2	230-312
	Підсумкове заняття	2		

3.3 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що виноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що виноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			Порядковий номер	Розділ, підрозділ
М 1	Основні закони хімії. Основні класи неорганічних сполук.	6		
ЗМ 1.1	Основні закони хімії. Будова атомів			
Т 1.1.1	Розв'язування задач до теми „Основні поняття і закони хімії“	3	1 1с	1.3 1
ЗМ 1.2	Основні класи неорганічних сполук			
Т.1.2.1	Способи одержання оксидів, кислот, основ	3	1	3.3.8; 3.4.4; 3.5.8
М 2	Закономірності перебігу хімічних реакцій	10		
ЗМ 2.3	Розчини			
Т 2.3.1	Вода як розчинник. Властивості розчинів неелектролітів	4	1	9.1-9.3
Т 2.3.2	Титрування	2	1	10.5
ЗМ 2.4	Загальні властивості металів			

Т 2.4.1	Фізичні властивості металів	2	1	11.2-11.4
Т 2.4.2	Використання процесів електролізу в техніці	2	1	12.8

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

1 Калин, Т. І. Хімія [Текст] : конспект лекцій / Т. І. Калин. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2021. 316 с.

https://search.library.nung.edu.ua/DocDescription?doc_id=471816

4.2 Додаткова література

2 Кириченко В.І. Загальна хімія.: Навч.посібник. К.: Вища школа, 2005. 639 с.

3 Романова Н.В. Загальна та неорганічна хімія: підр. К.: Перун, 1998. 480 с.

4 Рейтер Л.Г. Теоретичні розділи загальної хімії: навч. посіб. К.: Каравела, 2003. 344 с.

5 Романко П.Д. Хімія: навч. посіб. / П.Д. Романко, Т.І. Калин, Г.А. Романко. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2010. 317 с.

6 Хімія (тести, приклади і розв'язки): навч. посіб. / Г.А.Романко, П.Д.Романко, О.Д.Мельник, Т.І.Калин. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ Факел, 2008. 328 с.

7 Полутренко М.С. Загальна хімія: навч. посіб. / М.С.Полутренко, Т.І.Калин. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2014. 102 с.

4.3 Література та методичне забезпечення лабораторних занять

1л Мельник О.Д., Калин Т.І., Полутренко М.С., Побережний Л.Я., Челядин Л.І. Загальна хімія: Лабораторний практикум. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ. 2013. 69 с.

4.3 Література та методичне забезпечення самостійної роботи

1с Калин Т.І. Хімія: метод. вказ. для сам. роботи студентів / Т. І. Калин. – Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2017. 69 с.

4.4 Інформаційні джерела в Інтернеті

Електронний курс “Хімія” для дистанційної форми навчання. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017 (автор Калин Т.І.)

5 ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В університеті здійснюється підготовка фахівців за такими формами навчання: очна, заочна, дуальна (наказ від 04.02.2020 № 20).

При вивченні дисципліни “Хімія” використовуються наступні методи навчання: МН 1 – словесні методи (МН 1.1 - лекція, МН 1.3 – бесіда); МН 2 – наочні методи (МН 2.2 – демонстрування, МН 2.4 – комп’ютерні і мультимедійні методи); МН 3 – практичні методи (МН 3.3 - лабораторні роботи); МН 4 – індуктивний; МН 5 – дедуктивний; МН 17 – дослідницький; МН 18 – методи самостійної роботи вдома; МН 19 – робота під керівництвом викладача.

6 ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни “Хімія” ґрунтується на виконанні усіх прийнятих у ІФНТУНГ положеннях щодо організації навчального процесу та дотримання академічної доброчесності. Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов’язковим. Відпрацювання пропущених занять відбувається згідно графіку відпрацювань (консультацій) у викладача, який веде заняття (лекційні чи лабораторні).

Студент допускається до заліку у випадку виконання всіх видів навчальних робіт, передбачених навчальним планом та робочою навчальною програмою з дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності: кожен студент самостійно виконує завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання без використання будь-яких допоміжних джерел інформації.

7 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

З метою оцінювання виконання та засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з дисципліни здійснюється поточний контроль (МФО 4) під час проведення лабораторних занять та проводиться атестація у вигляді диференційованого заліку – МФО 3.

Оцінювання знань студентів проводиться за результатами контролів за модулями М 1 та М 2. Контроль за кожним модулем передбачає оцінювання теоретичних знань і практичних навиків. Схему нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни наведено в таблиці 5.

Таблиця 5 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни “ Хімія ”

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Модуль 1	
Контроль умінь при виконанні та захисті звітів з семи лабораторних робіт (7x5)	35
Контроль засвоєння теоретичних знань модуля	15
Модуль 2	
Контроль умінь при виконанні та захисті	35

звітів з семи лабораторних робіт (7x5)	
Контроль засвоєння теоретичних знань модуля	15
Усього	100

Диференційований залік з дисципліни виставляється студенту відповідно до чинної шкали оцінювання, що наведена нижче.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	задовільно
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни